

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
ОВЛАШЋЕНИ РЕВИЗОР
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: МАЈ 2023. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 10:
НАПРЕДНО УПРАВЉАЧКО РАЧУНОВОДСТВО

I - ЕСЕЈИ

Есеј број 1 - О ТРОШКОВИМА ЗАЛИХА И КОНЦЕПТУ УПРАВЉАЊА ЗАЛИХАМА „УПРАВО НА ВРИЈЕМЕ“

Смјернице за одговор:

Образложити традиционални приступ управљању залихама и разлоге за одржавање одређеног нивоа залиха, навести и укратко описати врсте трошкова залиха, представити начин израчунавања укупних трошкова залиха, представити функцију укупних трошкова залиха и појам „систем гурања залиха“, те ограничавајуће факторе у традиционалном приступу управљању залихама. Описати савремени концепт управљања залихама (концепт „управо на вријеме“), као систем „повлачења залиха“, резултате његове примјене, који му омогућавају да има карактер стратегијски усмјереног управљачког алата, те дати упоредни преглед најважнијих разлика традиционалног и савременог концепта управљања залихама.

Есеј број 2: Стратегија, биланс резултата (BSC), стратегијска анализа профитабилности и њена улогу у Трошковном рачуноводству

Објасните стратегију, елементе за формулисање стратегије, наведите и образложите основне стратегије, те улогу биланса постигнућа у провођењу стратегије предузећа, њене елементе и имплементацију. (5 бодова)

Унапређење квалитета и реинжињеринг као мјере за смањење трошкова и повезивање BSC-а и стратегије предузећа. (5 бодова)

Предности и опасности (замке) кориштења биланса резултата (BSC) и мјерење евалуације стратегије. (5 бодова)

Појам downсизинг и неискориштених капацитети, као и трошкова повезаних са истим (5 бодова)

ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОРИ:

II - ЗАДАЦИ

Задатак број 1

Предузеће „Х“ се бави производњом дијелова за аутомобиле, и то у оквиру одјељења: дизајн, инжењеринг и производња. У 2022. години предузеће је имало три уговора са купцима: „К1“, „К2“ и „К3“.

Систем обрачуна који користи предузеће подразумијева употребу машинских сати за алокацију варијабилних производних индиректних трошкова. Стварни варијабилни производни индиректни трошкови за 2022. годину су износили 1.600.000 н.ј., док је утрошак машинских сати по појединачним уговорима био:

- по основу производње за купца „К1“ - 600 м.с.
- по основу производње за купца „К2“ - 2.800 м.с.
- по основу производње за купца „К3“ - 1.600 м.с.

односно, по основу сарадње са сва три купца - укупно 5.000 м.с.

I Стопа за алокацију варијабилних производних индиректних трошкова према традиционалном систему обрачуна трошкова, којим су коришћени само машински сати за алокацију, је (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) 320 н.ј./м.с.
- б) 250 н.ј./м.с.
- в) 180 н.ј./м.с.
- г) 400 н.ј./м.с.

Провјера:

II Варијабилни производни индиректни трошкови алоцирани на појединачне уговоре (купаце) према концепту традиционалног система обрачуна трошкова (којим су коришћени само машински сати за алокацију) су (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) купац „К1“ - 150.000 н.ј.; купац „К2“ - 950.000 н.ј. и купац „К3“ - 500.000 н.ј.
- б) купац „К1“ – 192.000 н.ј.; купац „К2“ - 896.000 н.ј. и купац „К3“ – 512.000 н.ј.
- в) купац „К1“ – 120.000 н.ј.; купац „К2“ - 760.000 н.ј. и купац „К3“ – 720.000 н.ј.
- г) купац „К1“ - 450.000 н.ј.; купац „К2“ - 890.000 н.ј. и купац „К3“ - 260.000 н.ј.

Провјера:

III Ако су збирни подаци за узрочнике трошкова по одјељењима, те варијабилни производни индиректни трошкови и детаљи за употребу изазивача трошкова за сваки од три наведена уговора сљедећи:

Одјељење	Варијабилни произ. инд. трошкови	Узрочник (изазивач) трошкова	Купац „А“	Купац „Б“	Купац „В“	Укупно
Дизајн	200.000 н.ј.	сати дизајна	200 с.д.	220 с.д.	80 с.д.	500 с.д.
Инжењеринг	960.000 н.ј.	сати инжењер.	210 с.и.	190 с.и.	350 с.и.	750 с.и.
Производња	440.000 н.ј.	машински сати	600 м.с.	2.800 м.с.	1.600 м.с.	5.000 м.с.
Укупно	1.600.000 н.ј.	-				

онда су стопе за алокацију трошкова по одјељењима (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

а) за дизајн: 1.000 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 909 н.ј./с.и.; за производњу: 2.500 н.ј./м.с.

б) за дизајн: 457 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 505 н.ј./с.и.; за производњу: 274 н.ј./м.с.

в) за дизајн: 250 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 180 н.ј./с.и.; за производњу: 120 н.ј./м.с.

г) за дизајн: 400 н.ј./с.д.; за инжењеринг: 1.280 н.ј./с.и.; за производњу: 88 н.ј./м.с.

Провјера:

IV) Варијабилни производни индиректни трошкови, алоцирани на појединачне уговоре (купаце) према концепту обрачуна трошкова по активностима (којим су коришћене различите базе за алокацију) слједеће (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

а) купац „А“ - 401.600 н.ј.; купац „Б“ - 577.600 н.ј. и купац „В“ - 620.800 н.ј.

б) купац „А“ - 358.200 н.ј.; купац „Б“ - 521.300 н.ј. и купац „В“ - 720.500 н.ј.

в) купац „А“ - 450.000 н.ј.; купац „Б“ - 654.000 н.ј. и купац „В“ - 496.000 н.ј.

г) купац „А“ - 395.000 н.ј.; купац „Б“ - 650.000 н.ј. и купац „В“ - 555.000 н.ј.

Провјера:

Задатак број 2

Предузеће производи опрему за електро индустрију. У предузећу вјерују да је кључни инструмент конкурентности, на којем треба да граде конкурентску позицију, квалитет. Ради побољшања квалитета, предузеће примјењује програм „управљања укупним квалитетом“ (енг. TQM), који је у првој години примјене (2022. године) омогућио сљедеће ефекте, у поређењу са претходном годином:

Елементи анализе	2021. година (прије примјене „TQM“)	2022. година (послије примјене „TQM“)
Број произведених и продатих јединица	10.000 ком.	11.000 ком.
Број испоручених производа прије рока	8.500 ком.	9.900 ком.
Број испоручених производа са грешком	400 ком.	330 ком.
Број притужби купаца – осим оних за испоручене производе са грешком	500 пута	517 пута
Просјечно вријеме реакције на захтјеве купаца (од тренутка наручивања до испоруке производа купцу)	30 дана	25 дана
Број преправљаних производа током процеса производње	600 ком.	627 ком.
Вријеме циклуса производње (вријеме од пријема наруџбе у производњи до завршетка производње)	20 дана	16 дана
Директни и индиректни производни сати рада	90.000 сати	110.000 сати

I Процент производа испоручених са грешком је (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) 5% у 2021. години и 5,17% у 2022. години,
- б) 4% у 2021. години и 3% у 2022. години,
- в) 6% у 2021. години и 5% у 2022. години,
- г) 4,5% у 2021. године и 3,5% у 2022. години.

Провјера:

II Процентуални број приговора купаца у односу на испоручене производе (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) 5% у 2021. години и 4% у 2022. години,
- б) 4,5% у 2021. години и 3,5% у 2022. години,
- в) 6% у 2021. години и 5% у 2022. години,
- г) 5% у 2021. године и 4,7% у 2022. години.

Провјера:

III Процентуалне испоруке на вријеме (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) 90% у 2021. години и 85% у 2022. години,
- б) 85% у 2021. години и 90% у 2022. години,
- в) 75% у 2021. години и 80% у 2022. години,
- г) 95% у 2021. године и 99% у 2022. години.

Провјера:

IV Процент јединица које су преправљене током производње (одговор потврдити одговарајућом калкулацијом):

- а) 5% у 2021. години и 4% у 2022. години,
- б) 6% у 2021. години и 5% у 2022. години,
- в) 6% у 2021. години и 5,7% у 2022. години,
- г) 4% у 2021. године и 4,5% у 2022. години.

Провјера:

V У односу на 2021. годину (период прије примјене „TQM“) остварења у погледу квалитета и времена су побољшана у 2022. години, јер је:

- а) број преправљених производа у односу на претходни период мањи,
- б) број преправљених производа у односу на претходни период већи,
- в) број преправљених производа током процеса производње мањи,
- г) процентуално учешће преправљених производа током процеса производње у укупно произведеним јединицама мањи.

VI Број произведених и продатих производа по сату директног и индиректног рада је, у односу на претходни период:

- а) већи,
- б) мањи,
- в) непромијењен,
- г) ирелевантан са становишта примјене програма побољшања квалитета.

Провјера:

VII Уопштено посматрано, број произведених и продатих производа по сату директног и индиректног рада могао би да буде већи у односу на претходни период, јер су:

- а) радници постали продуктивнији,
- б) радници прошли одговарајућу обуку, као резултат примјене програма „управљања укупним квалитетом“
- в) у предузећу одлучили да обавезе према добављачима плаћају у краћим роковима, што је дио резултата примјене програма „управо на вријеме“,
- г) у предузећу реорганизовали књиговодствену евиденцију на начин да се различите врсте трошкова квалитета могу јасно идентификовати.

VIII Уопштено посматрано, мањи број произведених и продатих производа по сату директног и индиректног рада у односу на претходни период морао би истовремено да значи и:

- а) мање пословне резултате за предузеће,
- б) веће пословне резултате за предузеће,
- в) потребу редефинисања продајне цијене,
- г) ниједан од претходно понуђених одговора није тачан.

Задатак број 3

Предузеће „Дрвопромет“ је купило 200.000 м³ дрвета за 400.000 КМ, како би га прерадило у 50.000 м³ уже даске и 150.000 м³ шире даске. Није било залиха производа на почетку. Ужа даска се даље прерадила у 40.000 м³ ламперије уз додатне трошкове од 600.000 КМ, а шира даска у 100.000 м³ плоча за намјештај уз додатне трошкове од 1.600.000 КМ. Продато је 30.000 м³ ламперије по цијени од 30 КМ / м³ и 100.000 м³ плоча за намјештај по цијени од 40 КМ / м³.

- a) **Распоредите заједничке трошкове од 400.000 КМ на ламперију и плоче за намјештај по методи нето продајне вриједности код тачке раздвајања и утврдите цијену коштања ламперије и плоча за намјештај и просјечну трошковну цијену по јединици мјере за дату производњу, те одговорите који од два производа има већу профитну бруто маржу и за колико? (10 бодова)**
- b) **Утврдите бруто добит по сваком производу и укупно за дати ниво продаје. (5 бодова)**
- c) **Колика је оптимална количина залихе дрвета коју треба имати предузеће „Дрвопромет“ (EOQ), ако је просјечна тражња 200.000 м³ дрвета, релевантни трошкови складиштења 4,00 КМ / м³, а релевантни трошкови наручивања 100 КМ/м³?
Колико је наруџби потребно за годину (5 бодова)**

РЈЕШЕЊЕ:

